

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL VIŠTYČIO REGIONINIO PARKO TVARKYMO PLANO PATVIRTINIMO

2010 m. birželio 15 d. Nr. D1-501
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#); 2006, Nr. [66-2429](#); 2007, Nr. [39-1437](#)) 18 straipsniu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 28 straipsnio 5, 6 dalimis ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ (Žin., 2002, Nr. [40-1484](#); 2005, Nr. [150-5481](#)) 1.31 punktu:

1. T v i r t i n u Vištyčio regioninio parko tvarkymo planą (pridedama)*.

2. P a v e d u:

2.1. Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos per 15 darbo dienų nuo šio įsakymo įsigaliojimo pateikti įregistruoti Vištyčio regioninio parko tvarkymo planą Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, per mėnesį nuo šio įsakymo įsigaliojimo pateikti Vištyčio regioninio parko tvarkymo planą suinteresuotoms ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms, Vilkaviškio rajono savivaldybei;

2.2. Vištyčio regioninio parko direkcijai organizuoti Vištyčio regioninio parko tvarkymo plano įgyvendinimą.

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

* Vištyčio regioninio parko tvarkymo plano aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai skelbiami „Valstybės žiniose“. Vištyčio regioninio parko tvarkymo planas skelbiamas „Valstybės žinių“ tinklalapyje (www.valstybes-zinios.lt) ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos tinklalapyje (www.vstt.lt). Vištyčio regioninio parko tvarkymo plano originalas saugomas Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos Planavimo ir kadastro skyriuje. Adresas: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2010 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. D1-501

VIŠTYČIO REGIONINIO PARKO TVARKYMO PLANO AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI TEIGINIAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vištyčio regioninio parko tvarkymo plano (toliau – Tvarkymo planas) sprendinius sudaro tekstinė dalis (aiškinamasis raštas) bei grafinė dalis (tvarkymo plano brėžinys).

2. Tvarkymo plano tikslai:

- 2.1. nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
- 2.2. nustatyti gamtos ir kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemones;
- 2.3. nustatyti rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemones;
- 2.4. nustatyti gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

3. Vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, papildomai taikomas Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 (Žin., 2004, Nr. [41-1335](#)), nustatytas veiklos reglamentavimas.

II. TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

4. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 (Žin., 2004, Nr. [131-4704](#)), nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupės ir kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

- 4.1.1. rezervatinių miškų ir pelkių griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona KM(P)n;
- 4.1.2. rezervatinių miškų ir pelkių reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona KM(P)r;
- 4.1.3. rezervatinių vandenų reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona KVr;
- 4.1.4. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo miškų (MEk, pelkių M(P)Ek) ir atkuriančio ūkininkavimo miškų (MEr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

4.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų, MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų, MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

4.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MAs, pelkių M(P)As) bei bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

4.2.4. ūkinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ūkinių miškų (MŪ) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų zonų grupėje nustatoma ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo žemės ūkio bei specializuoto apsauginio ūkininkavimo miškų (ŽAs-MAs); bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo žemės ūkio bei bendrojo apsauginio ūkininkavimo miškų (ŽAb-MAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

4.4. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.1. gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.1.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ir jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma kraštovaizdžio atnaujinamojo (GEr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.1.2. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.1.3. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ir jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.2. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

4.4.3. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų (NFn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.4. eksploatacinės (gavybinės) paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma subnatūralios (neurbanizuojamos) aplinkos eksploatacinių sklypų (NLn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.5. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.6. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.7. rekreacinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje išskirta ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo kraštovaizdžio tvarkymo zona (VRe);

4.8. bendro naudojimo (bendrosios apsaugos) kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) ir intensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

5. Papildomai Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus nustatomos šios sudėtinės kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kuriose taikomos kompleksinės dviejų kraštovaizdžio tvarkymo zonų apsaugos, naudojimo ir tvarkymo būtiniosios sąlygos (reikalavimai):

5.1. bendrojo apsauginio ūkininkavimo miškų ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo žemės ūkio (MAb-ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

5.2. specializuoto apsauginio ūkininkavimo žemės ūkio ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo miškų (ŽAs-MAs) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

III. GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

6. Pagrindinės Vištyčio regioninio parko gamtos apsaugos kryptys yra:

6.1. regioninio parko ekosistemos stabilumo ir geros ekologinės būklės užtikrinimas, gamtinio karkaso ekologinio potencialo stiprinimas, mažinant antropogeninį poveikį ir didinant ekosistemų natūralumą;

6.2. vertingų gamtinių kompleksų ir objektų bei biologinės įvairovės išsaugojimas.

7. Siekiant užtikrinti Vištyčio regioninio parko gamtinės ekosistemos stabilumą ir gerą ekologinę būklę, stiprinti gamtinio karkaso ekologinį potencialą, numatoma:

7.1. mažinti vietinę taršą, išgyvendinant buitinių atliekų aikštes ir bešeimininkius pastatus, skatinant ekologišką tausojantį žemės ūkį, individualių namų gyvenamųjų zonų prijungimą prie nuotekų valymo įrenginių, nuotekų valymo įrenginių modernizavimą bei naujų įrengimų, katilinių modernizavimą, ekologiškų technologijų diegimą vietos gamybos įmonėse;

7.2. skatinti nusausintų teritorijų hidrologinio režimo atkūrimą, renatūralizuojant sureguliuotas vandentėkmes;

7.3. įveisti mišką ir formuoti želdinius žemės ūkio zonose bei kitose nuskurdintose agrarinėse teritorijose, agrarinėse paežerėse bei vandens telkinių apsaugos juostose, išskyrus atvejus, jeigu tai:

7.3.1. pažeistų arba sunaikintų vertingas buveines ir augavietes arba pablogintų sąlygas biologinei įvairovei vystytis;

7.3.2. sumažintų kraštovaizdžio įvairovę, erdvinį raiškumą ir estetinę vertę, pablogintų kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas nuo pažintinio turizmo maršrutų ir apžvalgos vietų;

7.3.3. pažeistų paveldo objektų ir kompleksų ryšį su aplinka, pablogintų jų eksponavimo sąlygas;

7.4. stiprinti ekosistemų apsaugos funkcijas miškuose. Siekiant šio tikslo, rekomenduojama:

7.4.1. palaikyti būdingą medynų rūšinę sudėtį ir medynų vertikaliąją struktūrą;

7.4.2. atkuriant ir įveisiant mišką formuoti artimos natūraliai rūšinės sudėties mišrius medynus, pirmenybę teikiant savaiminiam atžėlimui, želdinimui naudoti tik vietinės kilmės miško dauginamąją medžiagą.

8. Siekiant išsaugoti ir eksponuoti gamtos paveldo vertybes, numatoma:

8.1. pritaikyti lankymui gamtos paveldo objektus, sutvarkant aplinką, įrengiant lankymui ir eksponavimui būtiną infrastruktūrą (priėjimus, privažiavimus, automobilių stovėjimo aikštes, atokvėpio vietas, informacinius standus, kt.);

8.2. atverti gamtos ir kultūros paveldo objektus bei reginius kraštovaizdžio formavimo kirtimais.

9. Siekiant atkurti pažeistus ar sunaikintus gamtos objektus bei kompleksus, siūloma likviduoti ir rekultivuoti arba pritaikyti esamai veiklai Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtus likviduotinus arba konvertuotinus objektus (baigiamus eksploatuoti karjerus ir nenaudojamus gamybinius kompleksus).

10. Siekiant išsaugoti regioninio parko biologinę įvairovę, retas bei saugomas rūšis ir buveines, formuojamos biologinei įvairovei palankios sąlygos. Siekiant šio tikslo skatinama:

10.1. formuoti biologinei įvairovei palankias sąlygas, remiantis parko ekosistemos stabilumo ir geros ekologinės būklės užtikrinimo bei gamtinio karkaso ekologinio potencialo stiprinimo nuostatomis;

10.2. atlikti biologinės įvairovės tyrimus bei detalų Europos Bendrijos svarbos buveinių kartografavimą ir būklės įvertinimą visame regioniniame parke ir, esant poreikiui, parengti šioms teritorijoms gamtotvarkos planus bei nustatyti būtinas apsaugos bei tvarkymo priemones;

10.3. išsaugoti kertinių miško buveinių tinklą, paliekant šiuos medynus natūraliam vystymuisi;

10.4. palaikyti natūralias pievas, atviras pelkes, miško aikštes ir laukymes, šalinant sumedėjusią augaliją bei ekstensyviai naudojant (ganant ir šienaujant).

IV. KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

11. Vištyčio regioninio parko pagrindinės kultūros paveldo apsaugos kryptys yra šios: apskaita, skelbimas saugomu, saugojimas (tvarkyba ir naudojimas), pažinimas, sklaida, atgaivinimas.

12. Pagrindinė nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptis yra išsaugojimas vietoje, akcentuojant apsaugą nuo vizualinės taršos, ryšio su gamtine aplinka palaikymą ir gerinimą bei pritaikymą lankymui. Šioje kryptyje numatoma:

12.1. sutvarkyti apleistus kultūros paveldo objektus ir kompleksus;

12.2. kultūros paveldo objektus pritaikyti lankymui, sutvarkyti jų aplinką, įrengti lankymui ir eksponavimui būtiną infrastruktūrą (priėjimus, privažiavimus, automobilių stovėjimo aikštes, atokvėpio

vietas, informacinius standus, kt.), esant poreikiui formuoti želdinius arba atverti paveldo objektus ar reginius nuo jų kraštovaizdžio kirtimais;

13. Piliakalnių, pilkapių bei pilkapynų teritorijose numatoma:

13.1. palaiptumui retinti apaugusių mišku ar krūmais piliakalnių paviršių, formuoti augalinę dangą ir velėną, kuri apsaugotų šlaitus nuo paviršinio vandens ir vėjo erozijos, nuošliaužų;

13.2. nukreipti vandens srovę kuo toliau nuo piliakalnio šlaitų, o, jei nėra galimybių – stiprinti piliakalnio šlaitus nuo vandens paplovimo pavojaus, stiprinant velėnos dangą ją šienaujant, ar, esant galimybėms, ganant smulkius raguočius.

V. REKREACIJOS PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

14. Regioninio parko rekreacinio naudojimo sistemą sudaro Tvarkymo plane nustatytos vietos rekreacinių objektų statybai, pažintinio turizmo trasų sistema, siūlomi rekreacinės infrastruktūros objektai.

15. Pagrindinės rekreacijos plėtros regioniniame parke kryptys:

15.1. reguliuoti rekreacinių išteklių (tarp jų gamtinių ir kultūrinių vertybių) naudojimą, organizuoti jų pritaikymą lankymui ir tvarkymą;

15.2. organizuoti rekreacinės infrastruktūros: pažintinio turizmo takų bei trasų, kempingų, poilsio kompleksų, stovyklaviečių įrengimą;

15.3. didinti regioninio parko lankymą pažinimo tikslais, siekti, kad regioninio parko lankymo sezonas būtų kuo ilgesnis.

16. Rekreacijos plėtros regioniniame parke kryptys:

16.1. pažintinio turizmo vystymas, projektuojant ir įrengiant pažintinio turizmo trasas ir specializuotus mokomuosius takus, teikiant turizmo informacijos, gido, ekskursijų vadovo, inventoriaus nuomos paslaugas, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros vertybes;

16.2. poilsio gamtoje ir kaimiškoje aplinkoje plėtra, skatinant kaimo turizmo paslaugų plėtrą, gerinant esamas bei įrengiant naujas stovyklavietes, kempingus, poilsio kompleksą, bendrojo naudojimo paplūdimius, apžvalgos aikšteles tvarkymo plane numatytose vietose ir teritorijose;

16.3. rekreacinio sezono prailginimas vystant žiemos rekreaciją – projektuojant ir įrengiant slidžių turizmo (žiemos metu tam tikslinga panaudoti pėsčiųjų ir dviratininkų takus) bei nusileidimo trasas;

16.4. regioninio parko informacinės sistemos ir rekreacinės infrastruktūros plėtra;

16.5. autentiškų etnokultūrinių tradicijų išsaugojimo skatinimas, gaivinimas ir eksponavimas, apgyvendinimo, maitinimo, mažmeninės prekybos ir kitų paslaugų plėtra.

17. Plėtojant regioninio parko rekreacinio naudojimo sistemą, siūloma:

17.1. skatinti žmones lankytis regioniniame parke pažintiniais tikslais. Prioritetas teikiamas dviračių bei pėsčiųjų pažintiniam turizmui;

17.2. suformuoti turistinių automobilių, dviračių, pėsčiųjų bei slidinėjimo trasų sistemą;

17.3. sukurti specializuotą kempingų, poilsio vietų ir poilsio vietų tinklą;

17.4. formuoti mokomųjų takų sistemą;

17.5. formuoti regioninio parko Tvarkymo plane numatytus miško parkus, įrengti būtiną rekreacinę infrastruktūrą;

17.6. atnaujinti ir išplėsti regioninio parko lankytojų centrą.

VI. GYVENAMŲJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

18. Pagrindinis miestelių ir kaimų bei infrastruktūros plėtros Vištyčio regioniniame parke principas – kaimų renovacija ir infrastruktūros tobulinimas, siekiant geriau patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų reikmes.

19. Nauja gyvenamoji statyba galima visose Tvarkymo plane išskirtose gyvenamosios paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonose. Taip pat visame Vištyčio regioniniame parke naujas sodybas galima kurti buvusiose sodybose (kai yra išlikę buvusių statinių ir (ar) sodų liekanų arba kai sodybos yra pažymėtos vietovės ar kituose planuose, taip pat nustatant juridinį faktą). Jei į regioninio parko teritoriją patenka dalis sklypo, sodybą siūloma kurti už regioninio parko ribos.

20. Gyvenamųjų vietovių plėtra numatoma apsauginių miestelių, kaimų sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) ir bendrojo tvarkymo miestelių, kaimų ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zonose.

21. Žemės ūkio zonose ūkininkų ūkiuose, jeigu žemės ūkio paskirties sklypo dydis ne mažesnis kaip 4 ha, gali būti kuriamos naujos sodybos, jei yra galimybė formuoti privažiavimą ir racionalią inžinerinę infrastruktūrą, nepažeidžiant kraštovaizdžio erdvinės struktūros raiškumo, nustatyta tvarka parinkus vietas sodyboms. Žemės ūkio zonose, patenkančiose į „Natura 2000“ teritorijas naujos sodybos kuriamos, jei jų kūrimas nedaro reikšmingo poveikio saugomoms vertybėms.

22. Ekologinės apsaugos zonose ūkininkų ūkiuose, jeigu žemės ūkio paskirties sklypo dydis ne mažesnis kaip 5 ha, gali būti kuriamos naujos sodybos, jei yra galimybė formuoti privažiavimą ir racionalią inžinerinę infrastruktūrą, nepažeidžiant kraštovaizdžio raiškumo, nustatyta tvarka parinkus vietas sodyboms. Ekologinės apsaugos zonose, patenkančiose į „Natura 2000“ teritorijas naujos sodybos kuriamos, jei jų kūrimas nedaro reikšmingo poveikio saugomoms vertybėms.

23. Regioninio parko kelių priežiūra ir naudojimas vykdomi vadovaujantis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (Žin., 2000, Nr. [92-2883](#); 2007, Nr. [128-5213](#)), Kelių priežiūros tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl kelių priežiūros tvarkos“ (Žin., 2004, Nr. [25-771](#)), ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės reikšmės kelių priežiūrą ir plėtrą, taip pat statybos techninių reglamentų reikalavimais.

24. Skatinama įrengti šiuolaikinį technologijų lygį atitinkančius inžinerinius tinklus kompaktiškose regioninio parko gyvenamosiose vietovėse, likusioje teritorijoje pirmenybė teikiama individualioms vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemoms.
